

Moduuli 2

Mediakertomukset ja rajat ylittävä vuoropuhelu

Kehittäjä: Outside Media & Knowledge

Tämä aineisto on
lisensoitu CC BY 4.0 -
lisensillä

Co-funded by
the European Union

Rahoittajana Euroopan unioni. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat kuitenkin yksinomaan tekijän tai tekijöiden omia eivätkä välttämättä edusta Euroopan unionin tai Suomen opetusviraston kantaa. Euroopan unioni tai rahoittaja ei ole vastuussa niistä

www.includemedia.eu

01

Rajat ylittävä journalismi ja tarinankerronta – monipuolisten näkökulmien yhdistäminen

02

Digitaalisen median rooli väärän tiedon torjumisessa eurooppalaisessa poliittisessa keskustelussa

03

Mediassa esitetyt näkemykset muuttoliikkeestä ja monikulttuurisuudesta Euroopassa

04

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

Yleiskatsaus

Mediakertomukset ja rajat ylittävä vuoropuhelu

Tässä moduulissa tarkastellaan, miten digitaalinen media vaikuttaa alueellisiin narratiiveihin ja kulttuurienväliseen ymmärrykseen verkottuneessa Euroopassa. Siinä tutkitaan, miten toimittajat, opettajat ja kansalaisyhteiskunnan toimijat käyttävät mediaa:

- kuroa umpeen kansallisia ja alueellisia kuiluja,
- torjua väärää tietoa ja syrjiviä narratiiveja
- monikulttuuristen todellisuuksien heijastamiseen
- edistää demokraattista ja osallistavaa digitaalista tilaa.

Oppimistulokset

Aihe 1: Rajat ylittävä journalismi ja tarinankerronta: moninaisten näkökulmien yhdistäminen

- Selvitä, miten maiden välinen yhteistyö tarinankerronnassa vahvistaa tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja kansalaisten keskinäistä ymmärrystä.
- Analysoi tapaustutkimuksia, joissa rajat ylittävä journalismi on paljastanut totuuden, haastanut stereotyyppioita tai inhimillistänyt monimutkaisia kysymyksiä.

Aihe 2: Digitaalisen median rooli väärän tiedon torjumisessa eurooppalaisessa poliittisessa keskustelussa

- Tutki, miten väärä tieto leviää maiden rajojen yli ja vaikuttaa demokraattiseen keskusteluun ja kansalaisten luottamukseen.
- Tutki digitaalisia työkaluja, kumppanuuksia ja strategioita, jotka torjuvat väärää tietoa ja edistävät verkkoyhteisöjen resilienssiä.

Oppimistulokset

Aihe 3: Muuttoliikkeen ja monikulttuurisuuden esittäminen mediassa Euroopassa

- Arvioi kriittisesti, miten muuttoliike ja monikulttuurisuus kuvataan digitaalisissa ja sosiaalisissa medioissa eri eurooppalaisissa konteksteissa.
- Kehitä osallistavia mediakäytäntöjä ja ohjeita, jotka edistävät ihmiskeskeistä ja vivahteikasta tarinankerrontaa.

Aihe 4: Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

- Arvioi, kuinka digitaaliset tilat sekä vahvistavat että muokkaavat alueellisia, kansallisia ja eurooppalaisia identiteettejä.
- Pohdi tapoja, joilla digitaalinen tarinankerronta voi rakentaa siltoja kulttuurien välille ja edistää entistä integroituneempaa Eurooppaa.

01

Rajat ylittävä journalismi
ja tarinankerronta –
monipuolisten
näkökulmien yhdistäminen

Mitä on rajat ylittävä journalismi?

Rajat ylittävällä journalismilla tarkoitetaan kansallisten rajojen yli ulottuvaa mediayhteistyötä. Eri maista tulevat toimittajat tekevät yhteistyötä tutkiakseen ja kertoakseen tarinoita, joita yksikään toimitus ei pystyisi käsittelemään yksin.

Yhdistämällä asiantuntemusta, tietoa ja näkökulmia he valottavat rajat ylittäviä aiheita – kansainvälisestä korruptiosta ympäristökriiseihin – ja tarjoavat yleisölle rikkaamman ja monipuolisemman käsityksen (sobrief.com).

Euroopan kaltaisella toisiinsa tiiviisti yhteydessä olevalla mutta monimuotoisella mantereella tällainen yhteistyö on välttämätöntä, jotta uutisoinnissa voidaan tuoda esiin useita näkökulmia ja **yhdistää erilaisia näkemyksiä**.

Aihe 1

Rajat ylittävä journalismi
ja tarinankerronta –
monipuolisten
näkökulmien
yhdistäminen

Miksi rajat ylittävä tarinankerronta on tärkeää Euroopassa?

Monet nykypäivän haasteista ovat rajat ylittäviä – **rikollisverkostot, kansanterveydelliset hätätilanteet ja ilmastonmuutos** eivät pysähdy rajoille. Perinteiset tiedotusvälineet keskittyvät kuitenkin usein kansallisiin näkökulmiin. Rajat ylittävä tarinankerronta kuroo tämän kuilun umpeen seuraavasti:

- **Yhdistämällä yleisöjä:** Se tuo lukijoille esiin muiden maiden näkökulmia ja rikkoo kansallisia kaikuja.
- **Edistämällä empatiaa:** Esimerkiksi puolalaisen ja espanjalaisen toimittajan yhdessä kertomat tarinat voivat inhimillistää ihmisiä rajojen yli ja vähentää stereotypioita.
- **Vallanpitäjien vastuullistaminen:** Yhteistyöjournalismi voi auttaa yhdistämään monimutkaisten skandaalien palaset. Esimerkiksi useiden EU-maiden läpi kulkevan korruptioketjun tutkiminen vaatii koordinoitua raportointia.

Aihe 1

Rajat ylittävä journalismi ja tarinankerronta – monipuolisten näkökulmien yhdistäminen

Eristettyjen kertomusten haasteet

Ilman rajat ylittävää yhteistyötä mediakertomukset uhkaavat jäädä hajanaisiksi. Kunkin maan media saattaa käsitellä uutista erillään muista, mikä voi johtaa väärinkäsityksiin tai puolueellisiin näkemyksiin. Esimerkiksi maahanmuuttajan matka saatetaan kuvata negatiivisesti yhden maan lehdistössä, mutta myötätuntoisesti toisen maan lehdistössä.

Jos nämä näkökulmat eivät koskaan kohtaa, yleisö jää paitsi koko tarinasta. **Väärätiedot** voivat myös levitä, kun kansainvälinen vuoropuhelu puuttuu – yhdellä kielellä levitettyt huhut voivat jäädä tarkistamatta muualla.

Rajat ylittävä journalismi torjuu tätä tarjoamalla kontekstia ja tarkistamalla faktat yhden paikkakunnan ulkopuolella (sobrief.com).

Aihe 1

Rajat ylittävä journalismi ja tarinankerronta – monipuolisten näkökulmien yhdistäminen

Digitaalinen media yhteistyön mahdollistajana

Digitaaliset työkalut ovat mullistaneet rajat ylittävän uutisoinnin. Salattujen viestintäalustojen ja pilvipohjaisen tiedonjaon ansiosta toimittajat Pariisissa, Roomassa ja Budapestissa voivat työskennellä **samanaikaisesti ja turvallisesti** saman tutkivan artikkelin parissa (sobrief.com).

Virtuaalisten kokousvälineiden avulla voidaan järjestää viikoittaisia toimituskokouksia eri aikavyöhykkeillä. Yhteistyöohjelmistot (salatuista chat-sovelluksista jaettuihin asiakirja-alustoihin) antavat tiimeille mahdollisuuden koordinoida tutkimusta, vertailla tuloksia ja suunnitella julkaisustrategioita reaaliajassa – mikä oli paljon vaikeampaa ennen digitaalista aikakautta.

Sosiaalinen media auttaa toimittajia myös löytämään lähteitä ja tarinoita rajojen yli luomalla yhteyksiä yhteisöihin ja muihin toimittajiin ympäri maailmaa.

Aihe 1

Rajat ylittävä journalismi
ja tarinankerronta –
monipuolisten
näkökulmien
yhdistäminen

Asiantuntijan näkemys

Yhteistyö vahvistaa totuutta Asiantuntijan kommentti

Viestintätutkijat ovat havainneet, että rajat ylittävä journalismi ei ainoastaan laajenna uutisointia vaan myös parantaa sen tarkkuutta.

Kun toisistaan poikkeavista taustoista tulevat toimittajat tarkistavat toistensa tiedot ja tuovat mukaan paikallistuntemustaan, virheet havaitaan ja näkökulmat tasapainottuvat.

Eurooppalainen media-asiantuntija Brigitte Alfter väittää, että toimittajien on *”opittava tekemään järjestelmällistä rajat ylittävää yhteistyötä, jos he haluavat raportoida eurooppalaisista todellisuuksista asianmukaisesti”*.

Yhdistämällä toimittajia idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä rajat ylittävät tiimit voivat haastaa yksipuoliset kertomukset.

Tämä lähestymistapa myös rakentaa **luottamusta**: yleisö luottaa todennäköisemmin kansainvälisten tiedotusvälineiden yhteistyönä tuotettuun juttuun kuin yksittäisen tiedotusvälineen juttuun, koska se viestii perusteellisesta tarkistuksesta ja laajasta tarkastelusta.

(LÄHDE: sobrief.com).

Konkreettiset aloitteet – verkostot ja yhteistyöryhmät

Euroopassa on nyt virallisia verkostoja, jotka edistävät rajat ylittävää tarinankerrontaa:

- [Journalismfund.eu](https://journalismfund.eu) – myöntää apurahoja tutkiville tiimeille, joihin kuuluu jäseniä vähintään kahdesta eri maasta, mahdollistaen hankkeita, joihin yksittäiset tiedotusvälineet eivät olisi varaa.
- [European Investigative Collaborations \(EIC\)](https://europeaninvestigativecollaborations.com) – eurooppalaisten tiedotusvälineiden verkosto, joka julkaisee yhteistyössä tutkimuksia esimerkiksi asekaupasta tai yritysten veronkierrosta.
- [Hostwriter](https://hostwriter.com) – verkkopalvelu, joka yhdistää yli 5 000 toimittajaa ympäri maailmaa ja auttaa toimittajia löytämään yhteistyökumppaneita muista maista tai hakemaan apua paikan päältä. Tällaiset verkostot ovat esimerkki ratkaisukeskeisestä lähestymistavasta: sen sijaan, että valitettaisiin median siiloutumista, ne rakentavat aktiivisesti siltoja tarinankertojien välille.

Tapaustutkimus

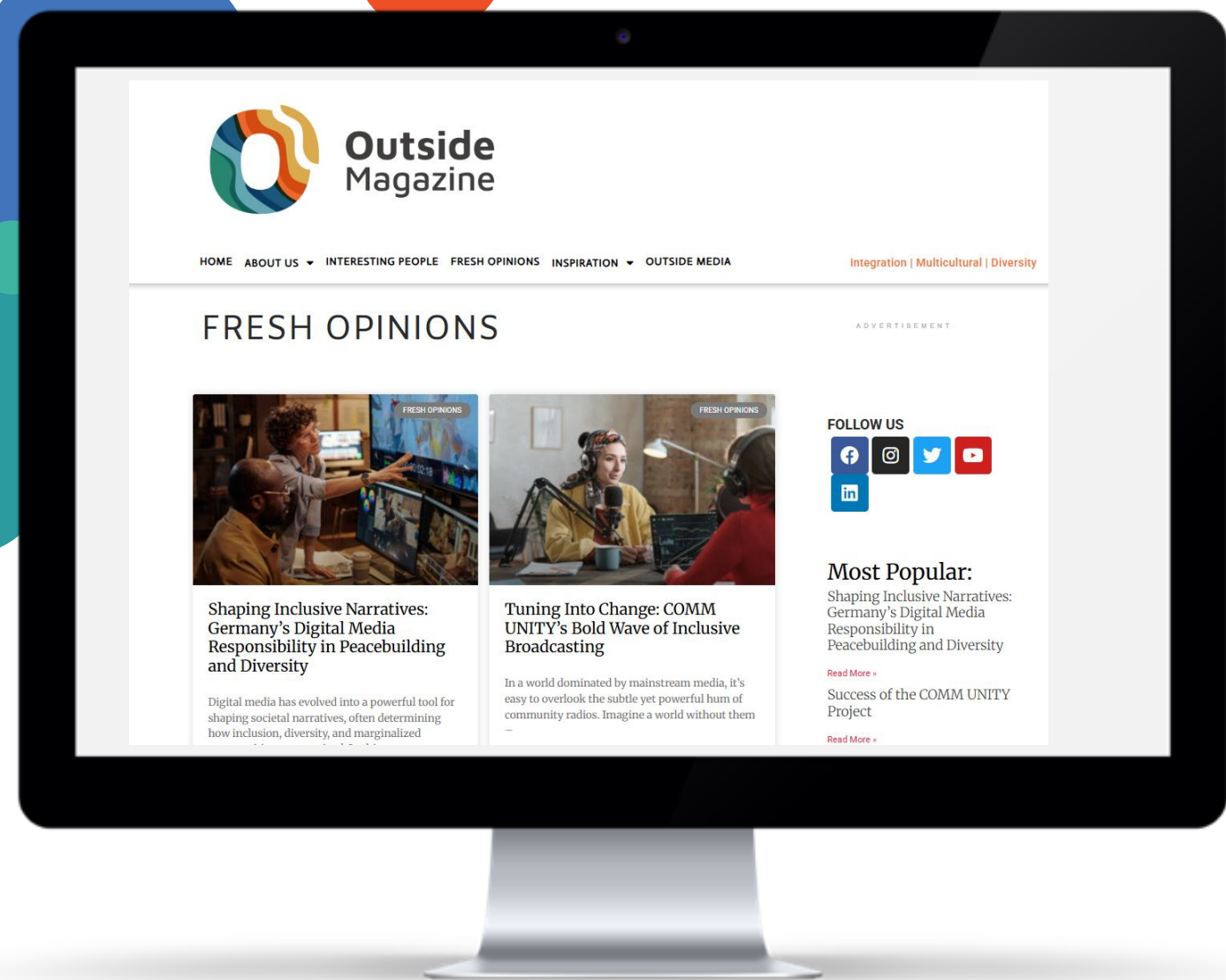
”Forbidden Stories pyrkii varmistamaan pääsyn yleisen edun mukaisiin tietoihin ja samalla ehkäisemään toimittajiin kohdistuvia rikoksia ja väkivaltaa.” (LÄHDE: <https://forbiddenstories.org/about-us/mission/our-mission/>)

Daphne-projekti

Rajat ylittävä journalismi on ollut myös solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden voima. Maltalaisen tutkivan toimittajan Daphne Caruana Galizian murhan jälkeen vuonna 2017 **45 toimittajaa 18 kansainvälisestä mediayrityksestä** perusti *Daphne-projektin* jatkaakseen hänen työtään.

Kansalaisjärjestö Forbidden Storiesin koordinoimana he jakoivat Daphnen keskeneräiset tutkimukset ja julkaisivat raportteja korruptiosta, jotka muuten olisivat saattaneet jäädä julkaisematta.

Tämä yhteistyö lähetti voimakkaan viestin: yhden toimittajan vaimentaminen ei tappaisi tarinaa. Yhdistymällä rajojen yli toimittajat varmistivat vastuuvollisuuden ja pitivät yleisön ajan tasalla. *Daphne-projekti* on esimerkki siitä, kuinka rajat ylittävä tarinankerronta voi puolustaa lehdistönvapautta ja **vahvistaa ääniä**, joita vaaralliset toimijat yrittävät tukahduttaa.

Esimerkki mediayhteistyöstä

Outside Multicultural Magazine

”Tarinat pitäisi kulkea, aivan kuten ihmisetkin.” Tämä on [Outside Multicultural Magazine](#) -lehden filosofia. Lehti on EU:ssa toimiva mediaprojekti, joka tuo esiin maahanmuuttajien, vähemmistöjen ja monikielisten tarinankertojien ääniä ympäri Eurooppaa.

Toimituskuntaan kuuluu avustajia Irlannista, Bosniasta, Nigeriasta, Italiasta, Saksasta, Bosniasta ja Hertsegovinasta sekä muualta – he työskentelevät etänä luodakseen kaksikielistä sisältöä, joka heijastaa elettyjä kokemuksia, jotka jäävät usein valtamediassa huomiotta.

”Kun kirjoitamme tarinoita yhdessä, emme vain käännä kieltä. Käännämme kontekstia, vivahteita ja tunteita”, sanoo yksi avustavista toimittajista.

”Artikkeli pakolaisten asumisesta ei ole vain yhden maan asia – muokkaamme sitä eri alueiden yhteisten oppien pohjalta.”

Tehtävä

Kokeile itse -harjoitus:

Rajat ylittävän uutisoinnin vertailu – Valitse merkittävä uutinen, joka koskee useampaa kuin yhtä Euroopan maata (esimerkiksi uusi EU-politiikka, ilmastomielenosoitusliike tai yritysfuusio).

Etsi aiheesta artikkeleita kahden eri maan uutislähteistä.

Vertaa:

- Miten kertomukset tai painotukset eroavat toisistaan? (Onko niissä maakohtaisia näkökulmia?)
- Mitä opit yhdestä lähteestä, mitä toinen on jättänyt pois? Pohdi, miten useiden näkökulmien lukeminen muutti ymmärrystäsi. Kuvittele sitten, että olet toimittaja, jonka tehtävänä on kirjoittaa yksi juttu, joka olisi ymmärrettävä molemmille yleisöille. Mitä elementtejä sisällyttäisit yhdistämään nämä näkökulmat? Keskustele siitä, miten tämä harjoitus korostaa rajat ylittävän journalismin arvoa kokonaiskuvan luomisessa.

02

**Digitaalisen median rooli
väärän tiedon torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa keskustelussa**

Väärän tiedon haaste Euroopassa

Digitaalisessa ympäristössä väärä tieto (väärä tai harhaanjohtava tieto) leviää nopeasti Euroopan verkkotiloissa ja ehtii usein levitä nopeammin kuin totuus.

Sosiaalinen media, viestisovellukset ja jopa hakualgoritmit voivat vahvistaa huhuja ja valeuutisia, mikä vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen ja poliittiseen keskusteluun. Eurooppalaisissa yhteiskunnissa tämä voi näkyä kielteisinä vaikutuksina monilla elämänalueilla: politiikasta ja kansalaisten osallistumisesta aina terveyttä ja tiedettä koskeviin salaliittoteorioihin asti.

EU:n tutkimusten mukaan valtaosa eurooppalaisista on huolissaan siitä, että verkossa leviävä disinformaatio **uhkaa demokratiaa** ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Sisällön jakamisen helppous verkossa tarkoittaa, että yhdessä maassa julkaistu valeuutinen voi levitä nopeasti monilla kielillä.

(LÄHTEET: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2966> ; datajournalism.com).

Aihe 2

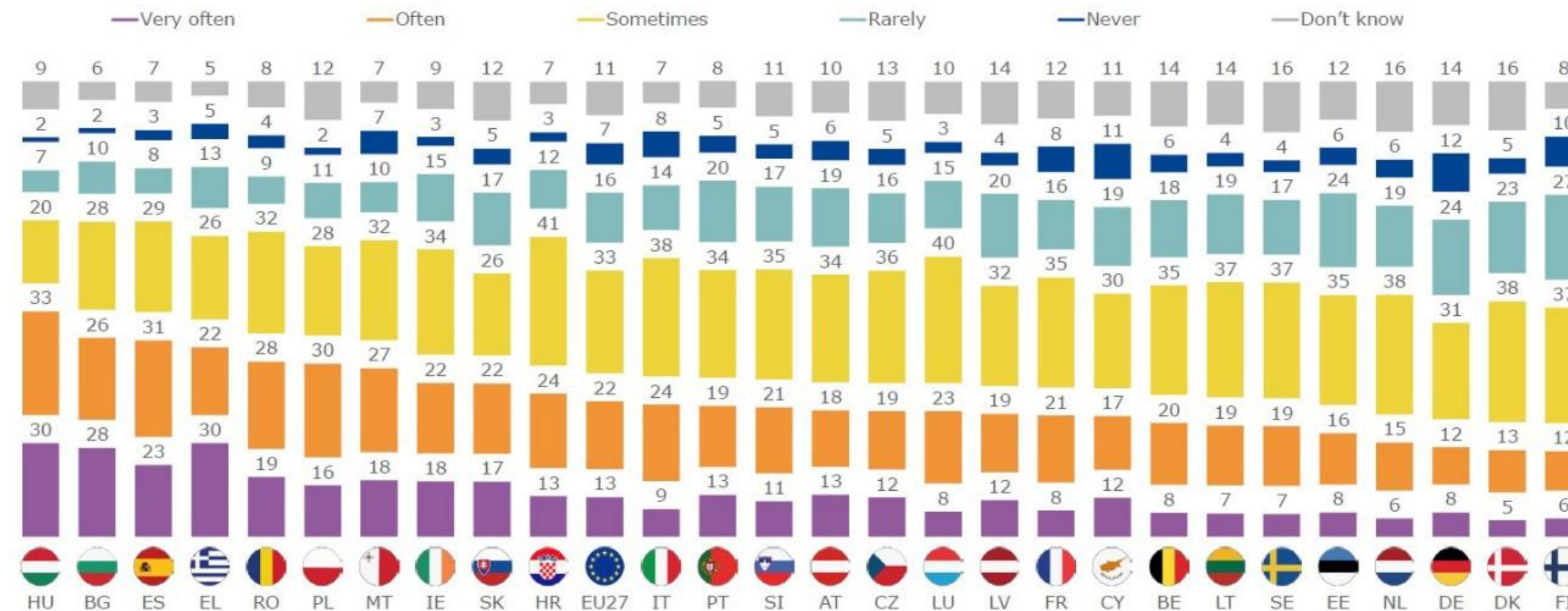
Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Väärän tiedon haaste Euroopassa

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Kuinka usein luulet joutuneesi henkilökohtaisesti väärän tiedon ja valeuutisten kohteeksi viimeisen 7 päivän aikana?

LÄHDE: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2966>

Kuinka väärä tieto ylittää rajat

Digitaaliset media-alustat ovat luonteeltaan globaaleja.

Sensatiohakuinen valeutinen tai manipuloitu kuva ei jää vain sinne, mistä se on peräisin:

- **Kielenkäännös:** Harhaanjohtava sisältö käännetään usein (tai siinä on vain vähän tekstiä), joten se leviää eri kieliyhteisöihin. Esimerkiksi väärä kertomus EU:n politiikasta saattaa ilmestyä yhteen diasporaa edustavaan Facebook-ryhmään ja pian sen jälkeen muihinkin.
- **Botit ja koordinoitunut verkostot:** Pahantahtoiset toimijat käyttävät automatisoituja sosiaalisen median tilejä (botteja) levittääkseen samoja vääriä viestejä useissa maissa samanaikaisesti.
- **Algoritminen vahvistaminen:** YouTube- tai X-kaltaiset alustat voivat algoritmien avulla mainostaa kiinnostavaa (usein provosoivaa) sisältöä sen alkuperämaan ulkopuolella. Tämä tarkoittaa, että maassa A luotu valhe voi nousta trendiksi maassa B, vaikka se olisi täysin väärä.

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Kuinka väärä tieto ylittää rajat

- **Diaspora ja rajat ylittävät yhteisöt:** Maahanmuuttaja- tai diaspora-yhteisöt jakavat uutisia kotimaahansa ja päinvastoin digitaalisten kanavien kautta. Valitettavasti tähän voi sisältyä vahvistamattomia tarinoita, jotka levittävät väärää tietoa maiden välillä. Esimerkki: COVID-19-pandemian aikana salaliittoteoriat (kuten väärät ”parannuskeinot” tai rokotemyytit), jotka saivat alkunsa yhden Euroopan maan marginaalisilla verkkosivustoilla, levisivät pian WhatsApp- ja Facebook-ryhmiin ympäri mannerta, mikä vaati yhteistä rajat ylittävää toimintaa niiden kumottamiseksi.

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Vaikutus poliittiseen keskusteluun

Väärätiedot eivät pelkästään vääristä tosiasioita, vaan ne myös **polarisoivat yhteiskuntia**.

Eurooppalaisessa politiikassa väärää tai harhaanjohtavia kertomuksia on käytetty:

- **vaalien ja kansanäänestysten tulosten vaikuttamiseen:** esimerkiksi vaalien alla keksityt tarinat ehdokkaista tai puolueista voivat vaikuttaa äänestäjiin.
- **Luottamuksen heikentäminen:** Toistuvat valheelliset väitteet voivat heikentää kansalaisten luottamusta instituutioihin ja valtamediaan, jos niihin ei puututa.
- **Populismien ja ääriliikkeiden ruokkimiseen:** Toiset syrjivät kertomukset (esim. valheelliset tarinat, joissa syytetään maahanmuuttajia rikoksista tai EU:n salaliitoista kansakunta vastaan) edistävät ääriliikkeiden keskustelunaiheita. Ne yksinkertaistavat monimutkaisia asioita sensaatiomaisiksi valheiksi, jotka voivat levitä nopeammin kuin monisyinen totuus.
- **Häiritsevät ja jakavat:** Väärätiedot kohdistuvat usein tunteisiin. Järkyttävä valhe voi hallita verkkokeskusteluja ja häiritä todellisten ongelmien käsittelyä. Esimerkiksi valeutinen maahanmuuttajan tekemästä rikoksesta voi varjostaa tosiasioihin perustuvaa keskustelua maahanmuuttopolitiikasta. Tällaiset vääristelyt haittaavat järkevää, todisteisiin perustuvaa keskustelua Euroopan tasolla.

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Digitaalinen media – osa ongelmaa ja ratkaisua

Digitaaliset media-alustat (Facebook, Twitter/X, YouTube, TikTok jne.) ovat toimineet väärän tiedon **levittäjinä**, mutta ne ovat myös avainasemassa sen torjumisessa:

- **Nopea leviäminen:** Väärä uutinen voi levitä Facebookissa virallisesti muutamassa tunnissa. YouTubeen algoritmi saattaa toistaa harhaanjohtavia videoita automaattisesti, ja Twitterin trendit voivat nostaa esiin epäilyttäviä väitteitä. Tämä on pakottanut teknologiayritykset ja päätöksentekijät tunnustamaan osuutensa ongelmassa.
- **Havaitseminen ja reagointi:** Positiivisena puolena on, että samaa nopeutta voidaan hyödyntää oikaisemiseen. Sosiaalinen media mahdollistaa reaaliaikaiset faktantarkistukset; esimerkiksi kun harhaanjohtava twiitti saa suosiota, asiantuntijat ja faktantarkistajat voivat nopeasti vastata siihen tai **merkitä** sen oikeilla tiedoilla.

(Lähde: datajournalism.com).

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Digitaalinen media – osa ongelmaa ja ratkaisua

- **Alustojen käytänteet:** Digitaaliset alustat ottavat käyttöön toimenpiteitä, kuten sisältövaroitukset, faktantarkistusmerkinnät ja algoritmien muutokset, **väärän tiedon leviämisen hillitsemiseksi**. Esimerkiksi Twitter (ennen vuotta 2023) kokeili kehotuksia ("Lue artikkeli ennen kuin jaat sen edelleen") estääkseen otsikoiden sokeaa jakamista. Facebook ja YouTube ovat lisänneet todennettavasti väärän ja haitallisen sisällön (kuten COVID-väärätiedot) poistamista, usein yhteistyössä faktantarkistusorganisaatioiden kanssa.
- **Yleisön tietoisuuden lisääminen digitaalisten kampanjoiden avulla:** Sosiaalista mediaa käytetään myös (kansalaisjärjestöjen tai EU:n) toteuttamiin tietoisuuskampanjoihin, joissa opetetaan käyttäjille, miten tunnistaa valeuutiset. Esimerkiksi Euroopan komission sosiaalisen median kampanjat ovat kannustaneet kriittiseen ajatteluun ja mainostaneet resursseja, kuten faktantarkistusportaaleja. Vaikka digitaalinen media on mahdollistanut väärän tiedon tulvan, se tarjoaa myös työkaluja tämän aallon hillitsemiseen, kun sitä käytetään vastuullisesti.

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Eurooppalaiset aloitteet – yhdessä väärää uutisia vastaan

Euroopan unionin toimielimet ja yhteistyöverkostot ovat puuttuneet aktiivisesti verkossa leviävään väärään tietoon:

- **EU:n väärää tietoa koskevat käytäntösäännöt**: Vuonna 2018 EU edisti vapaaehtoisten käytäntösääntöjen laatimista, joissa suuret teknologia-alustat (Facebook, Google, Twitter jne.) sitoutuivat ryhtymään toimenpiteisiin väärää tietoa vastaan – esimerkiksi poistamalla väärennöksistä mainostulot ja nostamalla esiin luotettavaa sisältöä. Näitä käytäntösääntöjä **vahvistettiin vuonna 2022** sitovammilla toimenpiteillä ja läpinäkyvyysvaatimuksilla, jotka liittyvät uuteen digipalvelulakiin.
- **Euroopan digitaalisen median seurantakeskus (EDMO)**: Vuonna 2020 perustettu EDMO on EU:n tukema keskus, joka kokoaa yhteen faktantarkistajia, tutkijoita ja mediaorganisaatioita ympäri Eurooppaa. Se tukee kansallisten ja alueellisten keskusten verkostoa, joka seuraa ja analysoi väärän tiedon trendejä omilla kielillään ja jakaa sitten havaintojaan. Tämän rajat ylittävän verkoston ansiosta yhdessä maassa havaittu vale uutinen voidaan nopeasti ilmoittaa muille maille.

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

Eurooppalaiset aloitteet – yhdessä vääriä uutisia vastaan

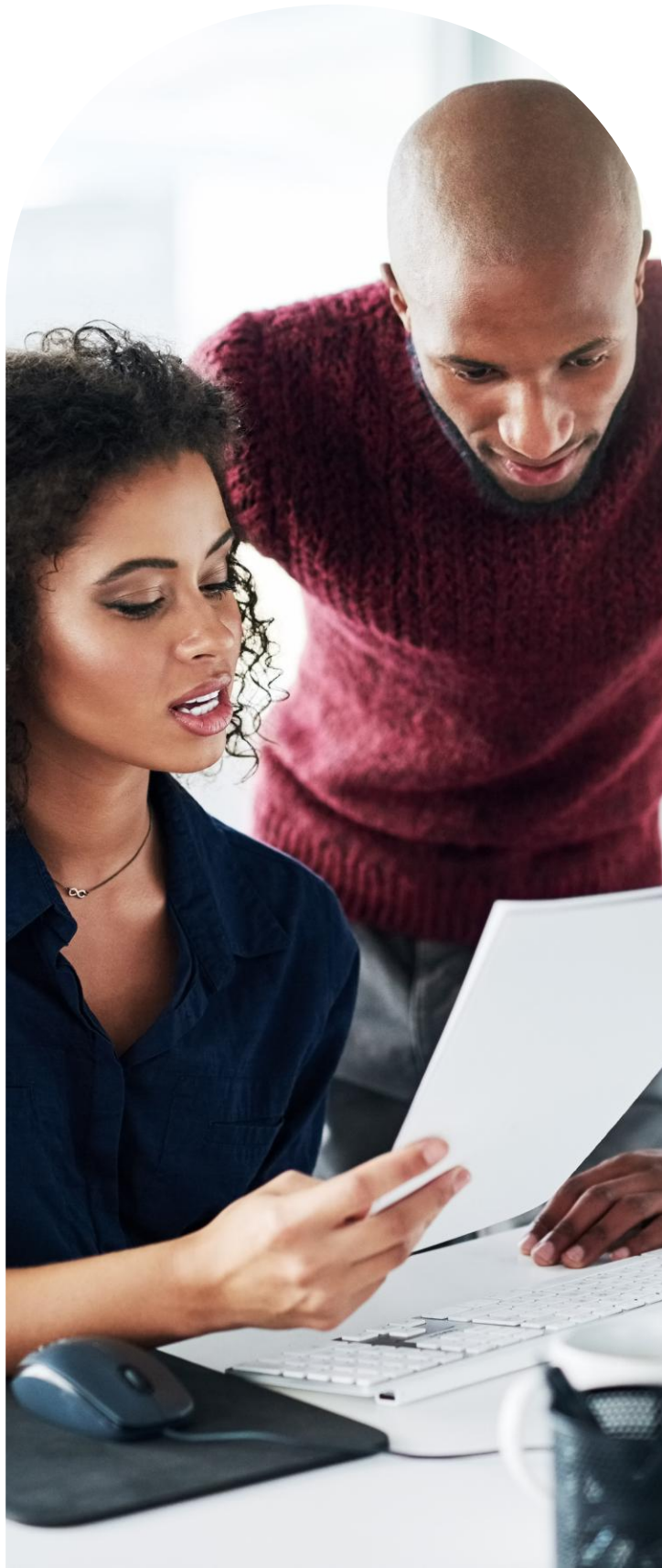
**FAKE
NEWS**

Aihe 2

Digitaalisen median rooli
väärän tiedon
torjumisessa
eurooppalaisessa
poliittisessa
keskustelussa

- [EU vs Disinfo](#): Euroopan ulkosuhdehallinnon aloite, joka keskittyi alun perin Kremlia tukevan disinformaation torjuntaan ja ylläpitää verkossa tietokantaa paljastetuista valheellisista uutisista. Vuoteen 2021 mennessä se oli kerännyt tuhansia eurooppalaiseen yleisöön kohdistuneita disinformaatiotapauksia ja paljastanut yleisiä taktiikoita (esim. salaliittokertomukset). Se julkaisee säännöllisesti trendiraportteja ja myyttejä kumoavia artikkeleita ja toimii tehokkaasti rajat ylittävänä faktantarkistusresurssina. (LÄHDE: https://www.eeas.europa.eu/eeas/euvsdinfo-how-debunk-over-6500-disinformation-cases-four-years_en)
- Nopean hälytysjärjestelmä https://www.eeas.europa.eu/node/59644_en (Nopean hälytysjärjestelmä disinformaatiota vastaan): EU on luonut jäsenvaltioiden viranomaisten välisen nopean hälytysjärjestelmän, jonka avulla jaetaan reaaliaikaista tietoa disinformaatiokampanjoista, erityisesti vaalien yhteydessä. Jos yhden maan vaaleissa esiintyy aalto vääriä uutisia (esimerkiksi Facebookin kautta), muille maille annetaan hälytys, jotta ne voivat olla varuillaan vastaavien ilmiöiden varalta.

Faktantarkistajien ja uutistoimistojen rooli

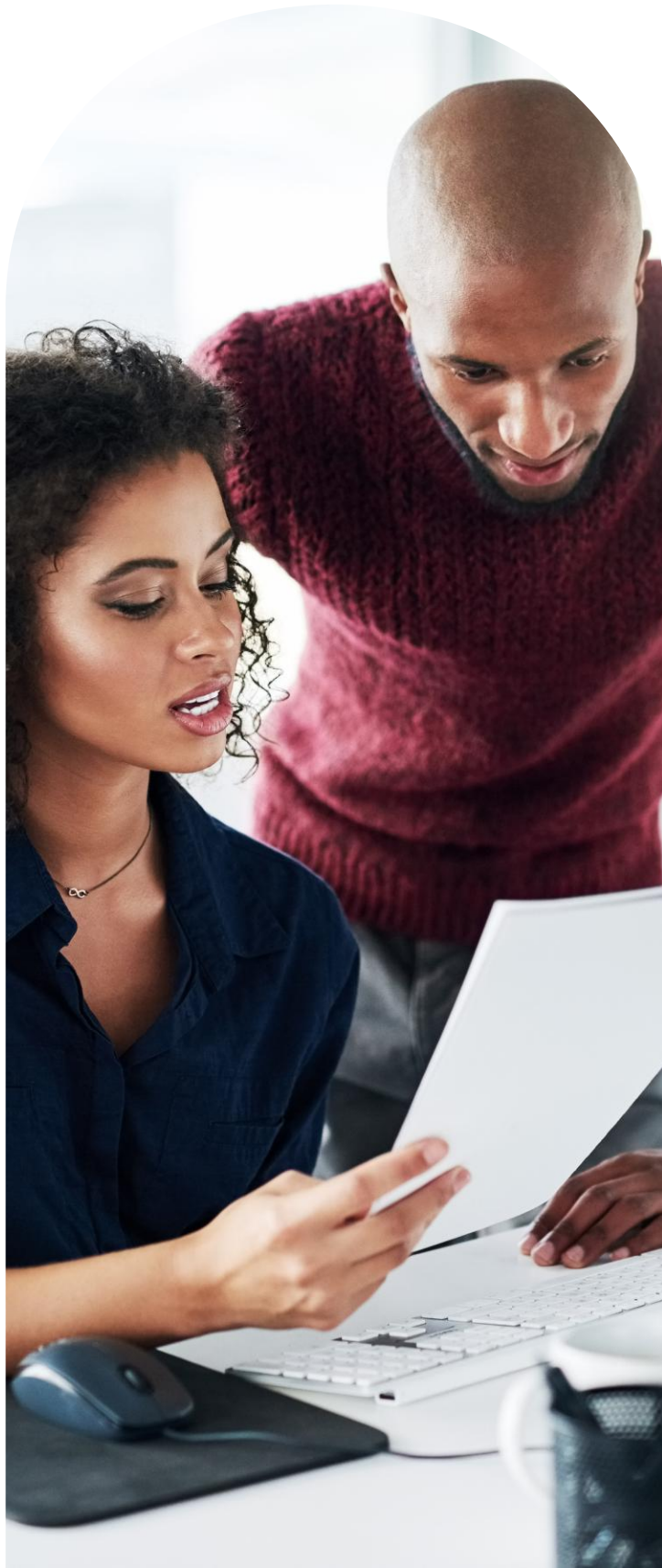

Tosiasioiden tarkistusta harjoittavat organisaatiot ovat nousseet eturintamaan taistelussa digitaalista väärää tietoa vastaan Euroopassa. Full Factin (Iso-Britannia), Correctivin (Saksa), Pagella Politican (Italia) ja monien muiden kaltaiset ryhmät tekevät nykyään rajat ylittävää yhteistyötä.

Ne käyttävät digitaalista mediaa seuraaviin tarkoituksiin:

- **Kumoamaan väitteitä reaaliajassa:** Ne julkaisevat artikkeleita, twiittejä ja videoita, joissa tutkitaan virallisesti levinneitä väitteitä. Tärkeää on, että ne optimoivat tämän sisällön verkossa jakamista varten – esimerkiksi infograafeja tai lyhyitä selittävää videoita, jotka välittävät nopeasti, miksi levitetty väite on väärä.
- **Yhteistyö verkostojen kautta:** Monet ovat osa Euroopan laajuisia koalitioita (esim. International Fact-Checking Network tai EU:n rahoittama faktantarkistuskeskus). Jos yksi ryhmä kumottaa uutisen, jolla on merkitystä muuallakin, se jakaa tutkimuksensa, jotta muut voivat kääntää tai mukauttaa sen. Esimerkkinä on COVID-19 #CoronaVirusFacts Alliance, joka yhdisti yli 100 faktantarkistajaa ympäri maailmaa (mukaan lukien monet EU-tiimit) jakamaan kumottuja väitteitä ja välttämään päällekkäisyyksiä.

Faktantarkistajien ja toimituksien rooli

- **Vastuullisuuden edistäminen:** Faktantarkistajat ovat usein yhteydessä sosiaalisen median yrityksiin – ilmoittamalla toistuvista disinformaation levittäjistä tai pyytämällä tiettyjen haitallisten väärin viestien poistamista alustan käytäntöjen mukaisesti. Euroopassa jotkut toimitukset ovat alkaneet ottaa käyttöön ”integroituja” faktantarkistajia, jotka vaikuttavat suoraan toimituksen päätöksiin, jotta väärää tietoa ei levitetä tahattomasti.
- **Mediataitojen edistäminen:** He eivät vain paljasta valheita, vaan myös kouluttavat. Organisaatiot järjestävät työpajoja tai luovat verkkokyselyitä, joissa opetetaan kansalaisille, miten tunnistaa väärennetyt tilit tai manipuloidut kuvat. Esimerkiksi ranskalaisen Le Monde -lehden ”Les Décodeurs” tarjoaa oppaita lähteiden tarkistamiseen.

Ratkaisukeskeiset lähestymistavat digitaalisessa mediassa

Vaikka haaste on valtava, digitaalisen median kautta otetaan käyttöön lukuisia ratkaisukeskeisiä menetelmiä väärän tiedon torjumiseksi:

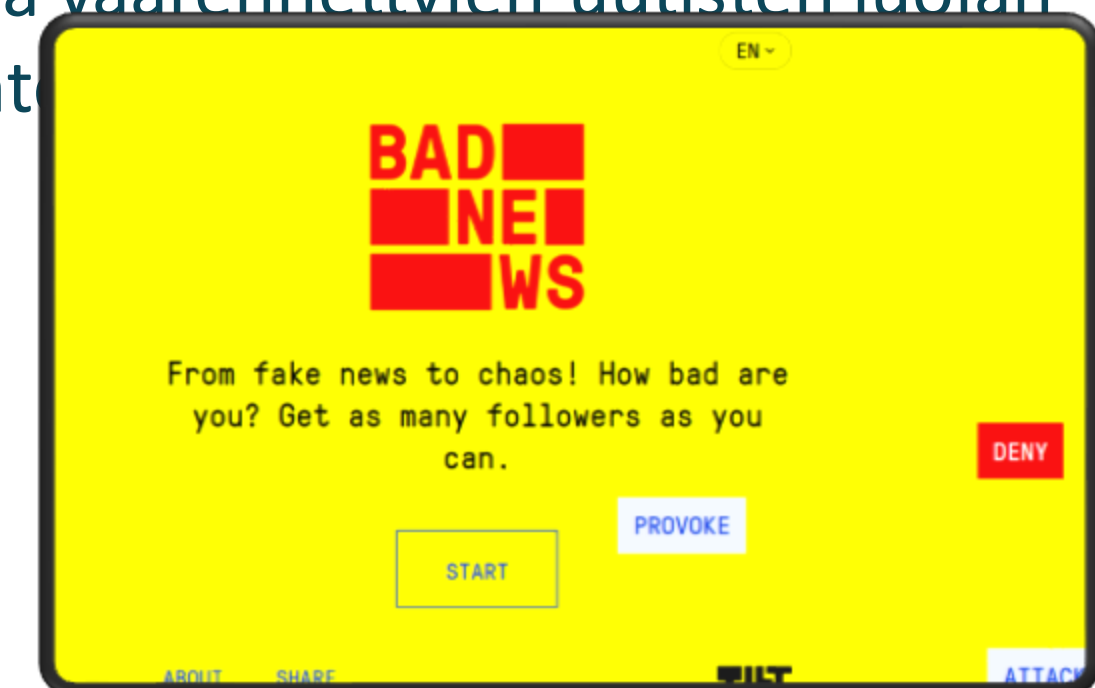
- **Prebunking-kampanjat:** Pelkän reagoinnin sijaan prebunkingissa ihmisille annetaan etukäteen pieni annos väärän tiedon taktiikoita, ikään kuin ”rokotetta” mielelle. Vuonna 2022 tutkijat ja Googlen Jigsaw-yksikkö toteuttivat Itä-Euroopassa [YouTube-mainoskampanjoita](#), joissa esitettiin lyhyitä videoita propagandan ja manipuloinnin toimintatavoista. Nämä prebunking-videot saivat katsojat suhtautumaan myöhempisiin vale uutisiin skeptisemmin. Tämä digitaalisen median innovatiivinen käyttö auttaa rokottamaan yleisöä.
- **Joukkovoimainen todentaminen:** [Truly Media](#) (yhteistyöhön perustuva todentamisolusta) tai [Twitterin Community Notes \(ent. Birdwatch\)](#) -kaltaiset aloitteet antavat käyttäjille mahdollisuuden auttaa itse tarkistamaan faktoja ja lisäämään kontekstia epäilyttäviin viesteihin. EU:ssa esimerkkinä tästä oli Facts Against Fake -kampanja. Lue esimerkiksi tämä artikkeli: <https://www.dw.com/en/fact-check-how-to-spot-fake-news-ahead-of-eu-elections/a-69046888> .

Ratkaisukeskeiset lähestymistavat digitaalisessa mediassa

- **Lainsäädäntökehykset:** Vaikka kyseessä eivät ole varsinaisesti ”digitaaliset mediat”, uudet lait, kuten digitaalipalvelulaki (DSA), velvoittavat alustoja toimimaan avoimemmin ja kantamaan suuremman vastuun sisältöön liittyvistä riskeistä, kuten disinformaatiosta. DSA:n mukaan erittäin suuret alustat joutuvat arvioimaan ja vähentämään systeemisiä riskejä – mikä on johtanut entistä vankempien järjestelmien kehittämiseen haitallisen väärän sisällön merkitsemiseksi ja vähentämiseksi EU:n käyttäjien uutisvirroissa. Nämä sääntelytoimenpiteet toimivat käsi kädessä digitaalisen median toimien kanssa turvallisemman tietotilan luomiseksi.
- **Mediataitopelit ja haasteet:** Kansalaisjärjestöt ja opettajat käyttävät digitaalisia työkaluja saadakseen ihmiset oppimaan tunnistamaan väärennöksiä. Esimerkiksi [verkkopeli ”Bad News”](#) (saatavilla useilla eurooppalaisilla kielillä) antaa pelaajien astua väärennettävien uutisten luojien saappaisiin oppiakseen, miten väärä tieto toimii – hauska ja intovastaisiantuntevia kuluttajia.

”Tämän pelin kehittämisessä kanssamme työskennelleet tutkijat havaitsivat, että Bad News -pelin pelaaminen parantaa ihmisten kykyä tunnistaa manipulaatiotekniikoita sosiaalisen median viesteissä, lisää heidän luottamustaan tällaisten tekniikoiden tunnistamiseen ja vähentää heidän halukkuuttaan jakaa manipuloivaa sisältöä verkostonsa ihmisille. Voit lukea lisää pelin taustalla olevasta tieteestä [TÄÄLTÄ.](#)”

LÄHDE: <https://www.getbadnews.com/en>

”Ajattele kuin faktantarkistaja” -haaste.

Tavoitteena on harjoitella tarkistustaitoja digitaalisten työkalujen avulla:

- 1. Etsi väite:** Mene sosiaalisen median alustalle tai uutissivustolle ja etsi viraalinen väite tai otsikko, joka kuulostaa epäilyttävältä tai äärimmäiseltä. (Esimerkiksi ”EU kieltää henkilöautot vuoteen 2025 mennessä!” tai dramaattinen tilastotieto, jonka joku on jakanut Twitterissä.)
- 2. Tarkista digitaalisilla työkaluilla:** Käytä vähintään kahta tarkistusmenetelmää:
  - Tee käänteinen kuvahaku, jos kyseessä on kuva (esim. Google Images tai TinEye), jotta voit tarkistaa, onko kuva vanha tai manipuloitu.
  - Tarkista faktantarkistussivustoilta (kuten EUvsDisinfo, Snopes tai paikallinen faktantarkistaja), onko väitettä tutkittu.
  - Etsi uutisen alkuperäinen lähde (raportoiko siitä tunnettu luotettava tiedotusväline vai vain satunnainen blogi?).
  - Käytä WHOIS-palvelua tai muuta verkkotunnuksen hakutoimintoa, jos kyseessä on epäilyttävä verkkosivusto, jotta voit selvittää, kuka sen takana on.

Tehtävä

- 1. Kirjaa havainnot muistiin:** Kirjoita ylös, mitä löysit. Oliko väite totta, valhetta vai osittain totta? Mistä sen pystyi päättelemään? Jos väite oli valhe, mitä haittaa siitä olisi voinut aiheutua, jos ihmiset olisivat uskoneet sen?
- 2. Jaa ja pohdiskele:** Keskustelkaa siitä, kuinka helppoa tai vaikeaa väitteen kumottaminen oli. Miten digitaalisen alustan rakenne auttoi tai haittasi tarkistustasi (tarjosiko se esimerkiksi faktantarkistusmerkintöjä tai kontekstia)? Mitä tämä kertoo digitaalisen median yritysten roolista väärän tiedon levittämisessä tai hillitsemisessä?
- 3.** Tämän harjoituksen avulla oppijat kokevat omakohtaisesti, millaista on väärän tiedon selvittäminen verkossa.

Tarkistuskäsikirja

Lähde: "Verification Handbook: For Disinformation and Media Manipulation" – European Journalism Centre. Tämä on ilmainen, ladattava e-kirja (joka on saatavilla useilla kielillä), joka tarjoaa vaiheittaisia ohjeita verkkosisällön tarkistamiseen ja disinformaation tutkimiseen. Se kattaa tekniikoita, kuten kuvien maantieteellisen paikannuksen, deepfake-videoiden tarkistamisen ja sosiaalisen median tilien analysoinnin. Uusin painos julkaistiin kriittisenä ajankohtana, ja se "antaa toimittajille tietoja sosiaalisen median tilien, bottien, ... deepfake-videoiden sekä muiden disinformaation muotojen tutkimiseen". Opettajat voivat käyttää otteita tästä käsikirjasta luokassa osoittaakseen, miten ammattilaiset käsittelevät valeuutisia. Oppilaita kannustetaan lukemaan yksi luku ja kokeilemaan yhtä sen menetelmistä (kuten käänteistä kuvahakua tai metatietotyökalua) johonkin verkosta löytämäänsä sisältöön.

LÄHDE: datajournalism.com.

EU:n myyttien kumoamisportaali

Resurssi: [EUvsDisinfo-verkkoportaali](#) – Tämä on interaktiivinen verkkosivusto, jota ylläpitää EU:n disinformaation torjuntatyöryhmä. Se sisältää hakukelpoisen tietokannan, jossa on tuhansia Euroopassa levinneitä ja kumottuja väärää uutisia. Käyttäjät voivat tehdä hakuja avainsanoilla (esim. ”NATO”, ”rokotteet”, ”maahanmuutto”) nähdäkseen todellisia esimerkkejä disinformaatiosta ja lukea niiden taustalla olevan faktantarkistuksen. Portaali esittelee myös viikoittaisia disinformaatiotrendiraportteja, joissa selitetään, miten valheelliset tarinat leviävät eri maihin. Esimerkiksi voi selvittää, kuinka tietty vale uutinen aiheesta ”5G aiheuttaa COVIDia” levisi eri kielillä. Tutustumalla tähän portaaliin oppijat saavat käytännön ymmärrystä yleisistä disinformaation aiheista ja niiden torjumiseen liittyvästä työstä. (Jos saatavilla, näytä sivustolta infografiikka, joka kuvaa disinformaatioverkostoa, tai pyydä oppilaita etsimään valitsemansa myytti.)

Kestävyyden rakentaminen – medialukutaito ja kriittinen ajattelu

Lopulta kestävämpi ratkaisu väärään tietoon on tietoinen ja kriittinen yleisö. Digitaalisen median aloitteet Euroopassa korostavat käyttäjien voimaannuttamista:

- **Mediataito koulutuksessa:** Monet Euroopan maat ovat ottaneet digitaalisen lukutaidon osaksi koulujen opetussuunnitelmia ja opettavat oppilaille, miten tunnistaa puolueellista tai väärää tietoa verkossa. Esimerkiksi Suomea mainitaan usein esimerkkinä kattavasta lähestymistavasta, jossa koululaisille opetetaan väorien uutisten tunnistamista osana kansalaiskasvatusta.
- **Yleisön tietoisuutta lisäävät kampanjat:** Organisaatiot järjestävät sosiaalisen median haasteita, kuten #ThinkBeforeSharing, ja kannustavat ihmisiä pysähtymään ja tarkistamaan tiedot ennen sisällön jakamista. Euroopan komission verkkosivuilla on tarjolla tietokilpailuja, kuten ”Voisitko sinä tunnistaa valeuutiset?”, joilla kansalaisia pyritään osallistamaan interaktiivisesti.
- **Tosiasioiden tarkistaminen tavaksi:** Jotkut uutisvälineet sisällyttävät nykyään säännöllisesti tosiasioiden tarkistamista koskevia osuuksia ohjelmiinsa tai uutiskirjeisiinsä (esim. BBC:n Reality Check, France24:n Les Observateurs). Tuomalla tosiasioiden tarkistamisen näkyväksi päivittäisessä mediankulutuksessa yleisö tottuu siihen, että väitteitä tarkastellaan kriittisesti.

- **Yhteisöaloitteet:** Paikalliset kirjastot ja yhteisökeskukset järjestävät työpajoja (paikan päällä tai verkkoseminaareina) digitaalisista taidoista senioreille tai muille ryhmille, sillä väärä tieto kohdistuu usein juuri niihin, joilla on vähemmän digitaalisia taitoja. Näissä työpajoissa opetetaan usein, miten lähteitä tarkistetaan ja ettei pidä luottaa kaikkeen, mitä Facebookissa tai WhatsAppissa näkyy.
- **Laadukkaan journalismin edistäminen:** Riippumattoman, laadukkaan journalismin tukeminen (tilauksilla, lahjoituksilla tai julkisella rahoituksella) on laajempi mutta ratkaisevan tärkeä osa – jos ihmisillä on pääsy luotettaviin uutislähteisiin, joihin he luottavat, he eivät niin helposti lankea satunnaisten verkkosivustojen disinformaatioon. EU on tunnustanut tämän rahoittamalla hankkeita, jotka vahvistavat paikallisia tiedotusvälineitä ja tutkivaa journalismia (mikä liittyy aiheeseen 1 ja sen rajat ylittäviin ponnisteluihin). Yhdistämällä nämä toimet Eurooppa rakentaa vähitellen kestäväää digitaalista kansalaisuutta, joka osaa suhtautua kriittisesti verkossa virtaavaan tietotulvaan.

03

Mediassa esitetyt
näkemykset
muuttoliikkeestä ja
monikulttuurisuudesta
Euroopassa

Aihe 3

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden esittäminen mediassa Euroopassa

Miksi mediakuvaus on tärkeää

Tavalla, jolla media kuvaa muuttoliikettä ja monikulttuurisuutta, on syvälinen vaikutus yleiseen mielipiteeseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Euroopassa, mantereella, jota muuttovirrat ja kulttuurinen monimuotoisuus ovat muokanneet, median kertomukset voivat joko edistää ymmärrystä ja osallisuutta tai ruokkia ennakkoluuloja ja eripuraisuutta. Tässä aiheessa tarkastellaan, miten digitaalinen media käsittelee maahanmuuttajia, pakolaisia ja vähemmistökulttuureja, ja miksi sillä on merkitystä.

Mieti: Antavatko uutiset äänen maahanmuuttajille itselleen vai puhutaanko niissä vain heistä? Kuvataanko monikulttuurisia yhteiskuntia kukoistavina mosaiikkeina vai konfliktien lähteinä? Esittäminen on tärkeää, koska se muokkaa tarinoita, joita yhteiskunta kertoo siitä, keitä ”me” olemme. Se vaikuttaa politiikkaan ja siihen, kuinka vieraanvaraisilta (tai vihamielisiltä) yhteisöt tuntuvat.

Tässä osiossa tuodaan esiin nykyisiä malleja, median esittämisen haasteita ja positiivisia aloitteita, jotka edistävät osallistavampaa kertomusta.

Yleisiä mediakertomuksia muuttoliikkeestä

Eurooppalaisessa mediassa maahanmuuttoa käsitellään usein muutaman yleisen tarinaviivan kautta:

- **Kriisi-/uhkakertomus:** Saavuttaa usein huippunsa tapahtumien, kuten vuoden 2015 pakolaistulvan, aikana. Muuttajia kuvataan termeillä kuten ”aallot” tai ”tulvat” – metaforilla, jotka viittaavat uhkaavaan, hallitsemattomaan massaan. Otsikot saattavat keskittyä rajaturvallisuuteen, kulttuurimuutoksen pelkoihin tai yksittäisiin rikostapauksiin, jolloin muuttoliike esitetään turvallisuuskriisinä. Tämä narratiivi oli yleistä iltapäivälehdissä ja osassa poliittista keskustelua, jossa pakolaisia ja muuttajia kuvattiin toisina ja potentiaalisena vaarana.
- **Humanitaarinen/uhrinarratiivi:** Toisinaan, etenkin liberaalimmissa tiedotusvälineissä, maahanmuuttajat (erityisesti pakolaiset) esitetään myötätuntoa ansaitsevina uhreina, jotka pakenevat sotaa, vainoa tai köyhyyttä. Tarinat keskittyvät humanitaarisiin kriiseihin, traagisiin matkoihin (kuten kuolemantapauksiin merellä) ja avunpyyntöihin. Vuoden 2015 ikoninen kuva Alan Kurdistista (hukkuneesta syyrialaisesta pojasta) sai monet tiedotusvälineet siirtymään tähän empaattiseen näkökulmaan, ainakin väliaikaisesti.

Aihe 3

Yleisiä mediakertomuksia maahanmuutosta

- **Taloudellinen/toiminnallinen näkökulma:** Maahanmuuttajista puhutaan toisinaan lukujen ja taloudellisten vaikutusten kautta – joko työvoimapulaa täyttävinä työntekijöinä tai päinvastoin työpaikkojen ja sosiaalietuuksien kilpailijoina. Tämä voi johtaa siihen, että ihmiset pelkistetään tilastoiksi (esim. ”X tuhatta turvapaikkahakemusta” tai ”maahanmuuttajat maksavat/tuottavat Y euroa”), jolloin yksilölliset tarinat jäävät huomiotta.
- **Menestys-/rikastumiskertomus:** Harvinaisempi mutta tärkeä näkökulma, jossa jotkut tiedotusvälineet korostavat positiivisia integraatiotarinoita – maahanmuuttajia, jotka menestyvät liike-elämässä, taiteessa tai urheilussa tai rikastuttavat vastaanottavaa yhteiskuntaa kulttuurisesti (ruoka, musiikki, festivaalit). Monikulttuurisuus on tässä narratiivissa voimavara: esim. artikkelit kukoistavasta maahanmuuttajakaupunginosasta, joka tuo uutta elämää kaupunkiin. Jokaisella narratiivilla on oma sävy. Haasteena on, että negatiiviset tai sensaatiohakuiset kehykset (uhka, kriisi) ovat usein hallitsevia, koska ne herättävät voimakkaita reaktioita ja keräävät klikkauksia, kun taas vivahteikkaat tai positiiviset tarinat saattavat saada vähemmän huomiota.

Aihe 3

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden esittäminen mediassa Euroopassa

Stereotypiat ja puolueellisuus esityksissä

Aihe 3

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden esittäminen mediassa Euroopassa

Tiedotusvälineiden esitystavat voivat tahattomasti (tai tarkoituksellisesti) vahvistaa stereotypioita:

- **Yleistys:** Yhden maahanmuuttajan tai vähemmistöön kuuluvan henkilön tekoja saatetaan pitää koko ryhmän edustavina (esim. jos maahanmuuttaja syyllistyy rikokseen, jotkut tiedotusvälineet korostavat hänen alkuperäänsä otsikossa, mikä viittaa laajempaan suuntaukseen).
- **Äänen puuttuminen:** Maahanmuuttajista ja vähemmistöistä puhutaan usein, mutta heitä ei kuunnella. Useissa Euroopan maissa tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet, että maahanmuuttoa käsittelevissä uutisissa maahanmuuttajia siteerattiin vain pienessä osassa juttuja, kun taas poliitikot ja virkamiehet hallitsivat kertomusta. Tämä voi tehdä maahanmuuttajista äänettömiä ja esineellistaa heidät.
- **Kuvasto:** Kuvien valinta asettaa usein sävyn – esimerkiksi toistuva kuvamateriaali nuorten miespakolaisten joukoista, jotka ylittävät rajan, voi herättää pelkoa ”hyökkäyksestä”, kun taas monimuotoisen perheen tervetuloivotuksen näyttäminen kuvaa integraatiota. Valitettavasti media käyttää usein uudelleen kuvapankkikuvia ylikuormitetuista veneistä tai aidoista, mikä vahvistaa kuvaa maahanmuuttajista kasvottomina massoina Euroopan porteilla.

Stereotypiat ja puolueellisuus esityksissä

Aihe 3

Maahanmuuton ja monikulttuurisuuden esittäminen mediassa Euroopassa

- **Terminologia:** Sanavalinnalla on merkitystä. Käsitteet kuten ”laiton maahanmuuttaja” vs. ”paperiton maahanmuuttaja”, ”pakolainen” vs. ”taloudellisista syistä muuttava”, ”islamilainen terroristi” vs. ”terroristi” voivat vaikuttaa yleisön ennakkoluuloihin. Osa tiedotusvälineistä on siirtynyt käyttämään neutraalimpaa kieltä, mutta toiset jatkavat leimautumista aiheuttavien termien käyttöä. Esimerkiksi jonkun kutsuminen ”laittomaksi” kriminalisoi hänen olemassaolonsa sen sijaan, että kuvailisi hänen asemaansa.
- **Monikulttuurisuuden kuvaaminen:** Monikulttuurisia yhteiskuntia (esim. toisen sukupolven maahanmuuttajayhteisöt Euroopassa) käsittelevässä uutisoinnissa voi syntyä puolueellisuutta, jos uutisoinnissa korostetaan vain ongelmia (ghettoituminen, radikalisoituminen) ja harvoin menestystarinoita. Jos uutisia maahanmuuttajaväestön asuttamasta lähiöstä raportoidaan vain silloin, kun siellä tapahtuu väkivaltaisuuksia, se vääristää yleisön käsitystä kyseisestä yhteisöstä.

Työkalut ja ohjeet osallistavaan uutisointiin

Toimittajien käytettävissä on käytännön resursseja ja viitekehyksiä, joiden avulla he voivat parantaa maahanmuuttajien ja monikulttuuristen aiheiden esittämistä:

- **Sanastot ja tyyliohjeet:** UNHCR:n ja Ethical Journalism Networkin (EJN) kaltaiset järjestöt ovat julkaisseet ohjeita maahanmuuttoterminologiasta. Esimerkiksi UNHCR suosittelee käyttämään termiä ”pakolainen” vain niille, jotka täyttävät määritelmän, termiä ”turvapaikanhakija” niille, jotka hakevat turvapaikkaa, ja välttämään kriminalisoivia termejä. EJN:n ”Migration Reporting Guidelines” -ohjeissa kehoitetaan ottamaan huomioon konteksti (raportoimaan luvut suhteellisina, välttämään järkyttäviä adjektiiveja kuten ”massiivinen tulva” ilman tietoja).
- **Lähteiden monimuotoisuuden tarkistuslista:** Jotkut toimitukset käyttävät toimittajille ja toimittajille tarkoitettua tarkistuslistaa: Ovatko tässä jutussa mukana maahanmuuttajan ääni tai yhteisön edustaja? Ovatko viralliset lausunnot ja henkilökohtaiset näkökulmat tasapainossa? Tällainen itsearviointi voi tulla osaksi toimitusprosessia.

- **Uutiskulman vaihtelu:** Journalismin koulutuksessa kannustetaan siirtymään ennustettavien näkökulmien ulkopuolelle. Esimerkiksi sen sijaan, että kirjoitettaisiin jälleen yksi raportti maahanmuuttajien lukumääristä (mikä voi tuntua abstraktilta), kannattaa keskittyä prosessikertomuksiin (miltä turvapaikkaprosessi näyttää yksittäisen henkilön näkökulmasta?) tai yhteisövaikutuksiin (miten uusi maahanmuuttajayhteisö on elävöittänyt kaupunkia tai miten paikalliset ja uudet tulokkaat ovat vuorovaikutuksessa koulussa).
- **Visuaaliset ohjeet:** Kuvatoimittajia kehoitetaan valitsemaan kuvia, jotka inhimillistävät. Sen sijaan, että aina näytetään väkijoukkoja kaukaa, sisällytetään yksilöiden tai perheiden muotokuvia, kuvia paikallisten ja maahanmuuttajien välisestä vuorovaikutuksesta jne. suostumuksella ja kunnioittavalla tavalla. On olemassa aloitteita, joissa jaetaan kuvasarjoja, jotka kuvaavat pakolaisia jokapäiväisessä elämässä (työskentelemässä, oppimassa, nauramassa), jotta kriisikuvien visuaalinen yksitoikkoisuus rikkoutuu.
- **Osallistavat tarinankerrontatekniikat:** Tähän voi kuulua sisällön luominen yhdessä yhteisöjen kanssa. Esimerkiksi toimittaja voi järjestää työpajan, jossa pakolaiset kertovat, millaisia tarinoita he haluavat itsestään kerrottavan. Tuloksena olevissa artikkeleissa on nämä näkemykset sisällytettyinä, mikä johtaa rikkaampiin kertomuksiin. Toinen menetelmä on ensimmäisen persoonan muotojen käyttö: maahanmuuttajien antaminen kirjoittaa mielipidekirjoituksia tai tehdä videopäiväkirjoja suurille uutissivustoille, jolloin nämä äänet integroidaan suoraan valtavirran uutisointiin.

Tehtävä

Käytännön harjoitus – Mediasisällön analysointi

Mediakuvauksen arviointi.

Jaa oppilaat pienryhmiin ja pyydä kutakin ryhmää valitsemaan:

- Yksi uutisartikkeli maahanmuutosta (mistä tahansa Euroopan maan mediasta, käännä tarvittaessa).
- Yksi sosiaalisen median sisältö (voi olla twiitti, Facebook-viesti tai lyhyt video), joka liittyy monikulttuurisuuteen tai muuttoliikkeeseen ja jolla on merkittävä kattavuus (paljon jakoja/tykkäyksiä). Kukin ryhmä:

1. Analysoi sisältöä: Tunnista kehystys ja kielenkäyttö. Onko uutisointi negatiivista, positiivista vai neutraalia? Käytetäänkö siinä tunnepitoista kieltä tai kuvastoa? Ketä siteerataan tai esitetään (maahanmuuttajia, virkamiehiä, paikallisia, asiantuntijoita)? Mihin narratiiviseen luokkaan se sopii (dia 2: kriisi, humanitaarinen jne.)?
2. Keskustele vaikutuksista: Miten tämä sisältö saattaa vaikuttaa yleisön mielipiteisiin maahanmuuttajista tai monikulttuurisista yhteisöistä? Vahvistaako se stereotypioita vai haastaako se niitä?

04

Digitaalisen median
vaikutus alueellisiin
identiteetteihin ja
Euroopan integraatioon

Identiteetit digitaalisessa Euroopassa

Euroopassa ihmisillä on usein monitasoinen identiteetti: paikallinen tai alueellinen (esim. katalonialainen, baijerilainen, sisilialainen), kansallinen (esim. espanjalainen, saksalainen, italialainen) sekä laajempi eurooppalainen identiteetti.

Digitaaliset mediat – sosiaalisista verkostoista verkkouutisiin – vaikuttavat siihen, miten nämä identiteetit ilmaistaan ja kehittyvät. Tässä aiheessa tarkastellaan, miten verkossa oleminen vaikuttaa ihmisen tunteeseen kuulua tiettyyn alueeseen tai kansakuntaan sekä Eurooppaan kokonaisuutena.

Tuoko internet eurooppalaiset yhteen yhteiseen julkiseen sfääriin, vai vahvistaako se alueellista lojaalisuutta ja separatismia? Miten alueelliset kulttuurit saavat äänensä kuuluviin verkossa? Ja mikä tärkeintä, voiko digitaalinen media auttaa sovittamaan yhteen alueellisen ylpeyden ja eurooppalaisen yhtenäisyyden? Tavoitteena on ymmärtää digitaalisen maiseman ja identiteettikertomusten välistä vuorovaikutusta Euroopan eri alueilla sekä sen vaikutusta käynnissä olevaan Euroopan integraatioprojektiin.

Aihe 4

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

Alueelliset identiteetit verkossa

Euroopan lukuisat kulttuurin, kielen tai historian perusteella määritellyt alueet ovat ottaneet digitaalisen median omakseen identiteettinsä edistämiseksi:

- **Kielten elvyttäminen ja säilyttäminen:** Alueellisten tai vähemmistökielten (kuten baskin, walesin tai saamen) puhujat käyttävät sosiaalista mediaa, YouTubea ja blogeja luodakseen sisältöä äidinkielellään. Tämä on ollut siunaus kielille, jotka olivat aiemmin rajoittuneet yksityiselämään. Esimerkiksi on suosittuja YouTubereita, jotka tuottavat komediaa skotlantilaisella murteella, tai vaikuttajia, jotka twiittaavat korsikan kielellä. Tämä verkko-osallistuminen sekä säilyttää että normalisoi näitä identiteettejä nuoremmille sukupolville.
- **Kulttuurin esittely:** Alueet käyttävät digitaalisia alustoja jakamaan paikallista perintöä maailmalle. Alueellisten museoiden virtuaalikerrokset, kansanjuhlien Facebook-sivut ja paikalliseen ruokakulttuuriin tai maisemiin keskittyvät Instagram-tilit yhdistävät ihmisiä kaukaa ja laajalta alueen ylpeyteen. Brasilialainen, joka on kiinnostunut kelttiläisestä musiikista, voi seurata bretonilaisen festivaalin livestriimiä, mikä edistää alueellisen kulttuurin ympärille muodostuvaa globaalia niche-yhteisöä.

Aihe 4

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

Alueelliset identiteetit siirtyvät verkkoon

- **Yhteydet diasporaan:** Digitaaliset viestimet pitävät yhteyttä yllä niiden ihmisten välillä, jotka ovat muuttaneet pois kotiseudultaan. Berliinissä asuva sardinialainen voi liittyä ulkomailla asuvien sardinialaisten Facebook-ryhmiin, seurata Sardinian paikallisuutisia verkossa ja jopa osallistua kotikaupunkinsa päätöksentekoon sähköisten kuulemisten kautta, jos sellaisia on tarjolla. Tämä ylläpitää alueellista identiteettiä fyysisestä sijainnista riippumatta.
  - Tietyissä maissa yhteisen vähemmistökulttuurin edustajat – diaspora – muodostavat usein Facebook- tai jopa ammatillisia LinkedIn-ryhmiä vaihtaakseen tietoa, seurustellakseen ja vaaliakseen kulttuurisia yhteyksiään.

Aihe 4

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

Eurooppalainen integraatio – yhteinen verkkotila?

Toisaalta on ajatus yhteisestä eurooppalaisesta identiteetistä – yhtenäisyyden tunteesta maiden välillä. Digitaalinen media on avannut uusia mahdollisuuksia tämän luomiseen:

- **Yleiseurooppalaiset tiedotusvälineet ja keskustelu:** Toisin kuin hajanaiset kansalliset televisio- ja lehtimaisemat, verkkomedia on synnyttänyt yleiseurooppalaisia kanavia (esim. Euronews YouTubessa, Politico Europe verkossa) ja foorumeita, joilla eri maista tulevat eurooppalaiset keskustelevat asioista (Reddit-foorumit EU-politiikasta, yleiseurooppalaiset Facebook-ryhmät). Lissabonista Riikaan ulottuvalla alueella asuvat ihmiset voivat kommentoida samaa Euronews-artikkelia Facebookissa ja olla suoraan vuorovaikutuksessa keskenään.
- **Kansainväliset yhteisöt:** Kiinnostuksen kohteisiin perustuvat yhteisöt ylittävät verkossa usein maiden rajat. Ajattele esimerkiksi eurooppalaisen historian harrastajien foorumia tai EU:n rahoittamaa Erasmus-alumnien Facebook-ryhmää. Jäsenet jakavat eurooppalaisen näkemyksen, joka täydentää heidän kansallista identiteettiään. Kampanjat kuten #EUandMe tai #ThisTimeImVoting (EU-vaalien alla) yrittivät saada erityisesti nuoret eurooppalaiset liittymään sosiaalisessa mediassa yhteisen asian, eli osallistumisen eurooppalaiseen demokratiaan, taakse.

Aihe 4

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja eurooppalaiseen integraatioon

Eurooppalainen integraatio – yhteinen verkkotila?

Aihe 4

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

- **Eurooppalaisen julkisen sfäärin synty:** Tutkijat ovat jo pitkään vaatineet eurooppalaista ”julkista sfääriä” – tilaa, jossa eurooppalaiset käyvät keskustelua eurooppalaisina, eivätkä pelkästään oman maansa kansalaisina. Sosiaaliset verkostot ja verkkotapahtumat (kuten Twitter-keskustelut EU-komissaarien kanssa tai Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin digitaalinen alusta, jossa kuka tahansa kansalainen voi esittää ideoita) ovat askelia kohti tätä tavoitetta. Esimerkiksi [vuosina 2021–2022 järjestetyn Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin alustalla](#) kymmenet tuhannet eurooppalaiset esittivät ideoita ja äänestivät ehdotuksista verkossa, ja automaattinen käänös siltoi kielimuurit. Se oli uusi kokeilu digitaalisesta osallistavasta demokratiasta koko unionissa.

Eurooppalainen integraatio – yhteinen verkkotila?

Aihe 4

Digitaalisen median vaikutus alueellisiin identiteetteihin ja Euroopan integraatioon

- **Solidaarisuus digitaalisella aikakaudella:** Kriisitilanteissa digitaaliset viestimet voivat yhdistää eurooppalaiset solidaarisuuden hengessä. Pandemian aikana levisivät esimerkiksi #StrongerTogether-kaltaiset hashtagit, kun ihmiset eri maissa osoittivat toisilleen tukea. Terroristi-iskujen tai luonnonkatastrofien jälkeen eurooppalaiset vaihtavat usein profiilikuviaan tai levittävät yhtenäisyyden viestejä yli rajojen (esimerkiksi Pariisin Notre-Damen tulipalon jälkeen viestejä saapui kaikkialta Euroopasta). Tällainen spontaani digitaalinen solidaarisuus vahvistaa tunnetta eurooppalaisesta yhteenkuuluvuudesta.

Kiitos ja onnittelut
MODUULIN 2
suorittamisesta!

www.includemedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Jätteiden vähentämiseksi tulosta tämä asiakirja harmaasävyisenä tai mustavalkoisena värillisen sijaan. Tulosta paperin molemmille puolille (kaksipuolinen tulostus) ja, jos mahdollista, tulosta useita dioja tai sivuja yhdelle sivulle.